

ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Број: 118-0-Рев-06-001 039

Бања Лука, 29.12.2008. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Петра Бајића, као предсједника вијећа, Драгослава Лукића и Сенада Тице као чланова вијећа, у правној ствари тужиоца ЈП Ш. – С. Ш. РС из Б. Л., Ш. Г. М. из Л., кога заступа директор и законски заступник Л. С., а њега заступа пуномоћник Б. Б. адвокат из Л., Ул..., против туженог ДОО Предузећа... Ј. из Д. Т. кога заступа директор и законски заступник Љ. Т., а њега заступа пуномоћник Р. С. дипломирани правник, ради исплате накнаде за испоручену робу и по противтужби туженог против тужиоца, ради стицања без основа, одлучујући о ревизији туженог против пресуде Окружног суда у Бијелини број Пж-77/04 од 14.6.2006. године, на сједници одржаној 29.12.2008. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Бијелини број 1 П-1116/00 од 13.1.2004. године обавезано је тужено ДОО Предузеће... Ј. из Д. Т. (у даљем тексту: тужени) да исплати тужиоцу ЈП Ш. – С. Ш. РС из Б. Л., Ш. Г. М. из Л. (у даљем тексту: тужилац) износ од 24.227,53 КМ са законском затезном каматом од 12.8.1999. године до исплате, те да му накнади парничне трошкове у износу од 3.450,00 КМ, све у року од 30 дана под пријетњом извршења. Тужени је одбијен са захтјевом противтужбе којим је тражио да му тужилац исплати 15.000,00 КМ са законском затезном каматом од 12.8.1999. године до исплате, уз накнаду парничних трошкова.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Бијелини број Пж-77/04 од 14.6.2006. године жалба туженог је одбијена и првостепена пресуда потврђена. Тужени је изјавио ревизију против другостепене пресуде због повреде одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права с приједлогом да се та пресуда укине и предмет врати другостепеном суду на поновно суђење, „али другом већу“.

Одговори на ревизије нису поднесени.

Тужбом се тражи исплата накнаде (дуга) за испоручену робу (техничко дрво) а поротивтужбом - враћање износа за који тужени сматра да га је без основа исплатио тужиоцу у извршном поступку.

Парничне странке су, према утврђеном чињеничном стању, биле у пословним односима у периоду од 24. априла 1996. године до 5. августа 1996. године у току којег је тужилац, као продавац, испоручивао туженом, као купцу, на основу усмено закљученог уговора, дрвену грађу (техничко дрво), у више узастопних испорука. Грађа је испоручена у укупној количини од 370 м³, а тужени је на име цијене и превоза грађе исплатио тужиоцу укупно 120.000,00 динара. Током поступка биле су спорне цијене грађе и превоза као и квалитет, а касније и врсте, (асортимани) испоручене робе. Тужени је наиме, истицао да су парничне странке уговориле цијену грађе и превоза по цјеновнику тужиоца који је у то вријеме био на снази, те да су му зарачунате цијене грађе и превоза у вишим износима. Такође је навео да му је испоручена роба слабијег квалитета од уговореног, односно да му нису испоручене оне врсте и класе грађе које су парничне странке уговориле. Ове наводе туженог оспорила је тужилачка странка. Првостепени суд је утврдио да је тужени од испоручене грађе од 370 м³ рекламирао само количину од 13,53 м³. Тужилац је ту рекламацију уважио, па је снизио цијену за 7.040,47 динара. Тужени није рекламирао тужиоцу осталу количину испоручене грађе, као ни цијене превоза, и уредно је потписао отпремнице. Грађу је прерадио у елементе који су касније продати. Уз помоћ вјештака суд је утврдио да је збир потраживања тужиоца према испостављеним фактурама туженом у периоду од 24. априла 1996. године до 5. августа 1996. године износио 239.456,51 динара, да је туженом од тога платио 120.000,00 динара те да му је одобрено умањење дуга по основу рекламације квалитета од 7.040,47 динара. На тај начин потраживање тужиоца износило је 112.416,04 динара (налаз и мишљење вјештака Д. Ц. дипл. еџц., из јуна 1997. године). Тужени је према ранијој пресуди првостепеног суда број П-200/97 од 13.11.1998. године у вези са пресудом другостепеног суда број Пж-19/99 од 5.5.1999. године платио тужиоцу у извршном поступку износ од 147.186,94 динара, који, изражен у конвертибилним маркама, према допуни налаза и мишљења другог вјештака В. В. еџц., из септембра 2002. године, што је прихватио и вјештак Цацановић, износи 14.017,80 КМ. Потраживање тужиоца од 112.416,04 динара, претворено у конвертибилне марке на дан 12. августа 1999. године (кад је тужени платио тужиоцу 147.186,94 динара у извршном поступку) износи 38.245,33 КМ. Ако се ово потраживање умањи за плаћени износ од 14.017,80 КМ, добије се разлика од 24.227,50 КМ, колико по схватању првостепеног суда тужени дугује тужиоцу по основу неисплаћеног дијела купопродајне цијене. Квалитет и врсту испоручне грађе суд није могао поуздано утврдити с обзиром на налаз и мишљење вјештака шумарске струке З. Г. дипл. инж. шумарства, од 15. јула 1998. године и на његов исказ пред судом.

Позивајући се на одредбе чланова 481. став 1., 516, 262. став 1., 277. и 279. Закона о облигационим односима („Службени лист СФРЈ“ број 29/78, 39/85, 45/89 и 57/89 и „Службени гласник РС“ број 17/93, 3/96 и 39/03, у даљем тексту: ЗОО), првостепени суд је удовољио тужбеном захтјеву. Налазећи да „нема основа за враћање противтужиоцу“ (тј. туженом) „износа од 14.017,80 КМ, односно 15.000,00 КМ колико је противтужилац“ (тужени) „тражио противтужбом“, суд је одбио туженог са захтјевом противтужбе.

Чињенична утврђења и правна схватања првостепеног суда прихватио је и другостепени суд.

Схватања нижестепених судова су правилна.

Ревизија није основана.

Законом о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 58/03, 85/03, 74/05, 63/07. и 105/08, у даљем тексту: ЗПП) прописано је: да је свака странка дужна да докаже чињенице на којима заснива свој захтјев (члан 123. став 1.); да су странке дужне да изнесу све чињенице на којима заснивају своје захтјеве и да изводе доказе којима се утврђују те чињенице (члан 7. став 1.).

Тужени је током поступка истицао да су цијене робе и превоза које му је тужилац зарачунао, биле знатно изнад уговорених по тужиочовом цјеновнику из спорног периода од априла до августа 1996. године те да му је испоручена грађа неодговарајућег квалитета и врста дрвета. Он је, у смислу наведених законских одредаба, био дужан да ове тврдње и докаже током поступка, што међутим не произилази из стања у списима.

Овлашћени радник туженог примао је грађу коју му је тужилац испоручивао у раздобљу од 24. априла до 5. августа 1996. године и пратећу документацију (фактуре, отпремнице), без примједби (осим у погледу количине од 13,53 м³, о чему је напријед било ријечи, а што је узето у коначан обрачун), те је уредно потписао отпремнице. На осталу грађу у количини од 356,47м³ (370 м³-13,53 м³) није упућивао тужиоцу рекламације, иако свједок Н. Ј. у то вријеме пословођа туженог, тврди да није био увијек задовољан квалитетом робе. Грађа није сачувана, него је прерађена и продата, тако да више нема ни могућности да се њен квалитет, врсте и класе поуздано утврде, те да се цијене по којима је роба продата туженом упореде са цијенама одговарајуће врсте, класе и квалитета грађе из тада важећег цјеновника тужилачке странке. У том смислу изјаснио се је и поменути вјештак Г. и са те тачке гледишта његов налаз и мишљење су веома логични и увјерљиви. Несумњив је пропуст туженог што није поступио по одредби члана 481. ЗОО, како су то закључили и нижестепени судови, чиме је себе довео у такав положај да не може да суду пружи одговарајуће доказе за своје наводе. Документација којом располажу странке (отпремнице, фактуре, изводи из пословних књига) недовољна је за извођење било каквих поузданих закључака у том погледу, па је и по опјени овог суда излишно поновно саслушање вјештака економске, односно финансијске струке или ново вјештачење на ове околности. Висина тужиочевог потраживања правилно је и по схватању овог суда обрачуната на начин ближе описан у нижестепеним пресудама и досуђена тужиоцу на основу члана 262. став 1. у вези са чланом 454. став 1. ЗОО.

Насупрот томе, из резултата проведеног поступка не произилази да је било који дио имовине туженог прешао без основа у имовину тужиоца, тако да нису били испуњени услови из члана 210. ЗОО за удовољење захтјеву противтужбе.

У вези осталих ревизионих навода, потребно је указати на слиједеће:

1. Тачно је да је тужени исплатио тужиоцу 120.000,00 динара, али овом

исплатом није измирио дуг у цјелини, како је већ напријед речено.

2. Из стања у списима не произилази да су било суд, или вјештаци, били пристрасни на штету туженог, нити да постоји основ за сумњу, изражену у том смислу.

3. Туженом је, како је већ објашњено дуг умањен за износ плаћен у извршном поступку од 147.186,94 динара. Тужени у ревизији тврди да се тај износ састоји од главног дуга од 112.416,04 динара и камата од 34.770,00 динара али та тврдња није ни битна за пресуђење у овом спору.

4. Из налаза и мишљења вјештака не произилази да је тужени и сплатио тужиоцу дуг на дан 12. августа 1999. године у цјелини.

5. Нема основа за тврдњу ревидента да досуђени износ од 24.227,53 КМ није дуг него неки вид камате до којег су вјештаци дошли непримјереним обрачуном. Већ је указано на то да је наведени износ дуга правилно обрачунат.

6. Основаност налаза и мишљења вјештака произилази и без података садржаних у завршном рачуну туженог.

7. Пошто није доказано да вриједност испоручене робе не одговара фактурисаној цијени, сматра се супротно-да је та цијена одговарајућа за испоручену грађу.

8. Вјештаци Цацановић и Вујевић усагласили су своје налазе и мишљења на рочишту од 16. децембра 2003. године у свим појединостима, битним за пресуђење у овом спору. Евентуалне разлике, о којима нису постигли сагласност, као кад је у питању обрачун камата, не утичу на законитост и правилност пресуда нижестепених судова. За пресуђење у овом спору битно је: да збир тужиочевих потраживања из испостављених фактура туженом износ 239.456,51 динара; да је тужени платио тужиоцу 120.000,00 динара и да му је одобрен износ по основу слабијег квалитета испоручене грађе од 7.040,47 динара, тако да висина потраживања износи 112.416,24 динара кад се умањи за ове износе; да је износу од 112.416,24 динара одговарао износ од 38.245,33 КМ на дан 12. августа 1999. године; да је у извршном поступку тужени платио тужиоцу 147.186,94 динара или 14.017,80 КМ на дан 12. августа 1999. године; да разлика ова два износа (38.245,33 КМ и 14.017,80 КМ) претставља спорни износ од 24.227,53 КМ. У погледу ових износа и конверзије динара у конвертибилне марке није било неслагања међу вјештацима, а то је једино и битно за одлучивање у овој правној ствари.

9. Супротно ревизионим наводима, другостепени суд јесте цијенио жалбене приговоре. Тим наводима туженог није доведена у сумњу законитост и правилност првостепене пресуде.

10. Тужбени захтјев није прекорачен у смислу члана 56. ЗПП. Прецизираном тужбом предатом првостепеном суду 6. новембра 2002. године, тужилац је тражио управо онај износ који му је досуђен првостепеном пресудом, са законском затезном каматом од 12. августа 1999. године до исплате.

11. Тужиоцу није досуђен збир главног потраживања и камате (ово не произилази из напријед реченог).

12. Тужба није била неуредна и по њој се је могло расправљати.

13. „Стварне цијене обловине“, односно „стварне цијене превоза“, како их тужени назива у ревизији, он је био дужан и да докаже, ако су се разликовале од цијена из пратеће документације, што није учинио. Према члану 240. став 2. ЗПП ревизија се не може изјавити због погрешно или непотпуно утврђеног чињеничног стања.

14. Тачно је да је тужени тражио изузеће вјештака Цацановића, а да првостепени суд о том захтјеву није одлучио. (Чланом 153. став 4. ЗПП прописано је да о захтјеву за изузеће вјештака одлучује суд). „Против рјешења којим се усваја или одбија захтјев за изузеће није дозвољена посебна жалба“ (члан 153. став 5. ЗПП). Из наведених одредаба произилази да је првостепени суд у ствари одбио захтјев за изузеће вјештака, тиме што није и формално одлучио о таквом захтјеву. Вјештаци Ц. и В. су се коначно сагласили о свим битним питањима која су од значаја за пресуђење у овом спору. Пошто изузеће вјештака В. није тражено, произилази да пропуштање првостепеног суда да одлучи о изузећу вјештака Ц. не претставља повреду одредаба парничног поступка, која би, у смислу члана 209. у вези са чланом 153. ЗПП била од утицаја на доношење законите и правилне пресуде.

15. Тужени није дао одговарајуће аргументе за тврдњу да су вјештаци нестручни. Примједбе туженог на налазе и мишљења вјештака нису релевантне за пресуђење у овом спору.

16. Метода утврђивања камата није утицала на коначну одлуку суда, о чему је већ дато објашњење.

17. Тврдњом ревидента да су му све фактуре достављене накнадно у августу 1996. године и да су неке од њих биле антидатиране, побија се утврђено чињенично стање, што је у поступку по ревизији искључено у смислу већ поменуте одредбе члана 240. став 2. ЗПП. Само узгред указује се и на то да није било сметњи да тужени заједно са испоруком робе тражи предају фактуре, под претпоставком да су ове тврдње тачне.

18. Тужени није доказао постојање потраживања према тужиоцу чије је досуђење тражио у противтужби. Он је из тих разлога оправдано одбијен са противтужбеним захтјевом.

Нижестепене пресуде немају, према томе, недостатака на које указује ревидент (нарочито да су неправилно примјене одредбе чланова 7. и 8. ЗПП, да су пресуде нејасне, неразумљиве, противрјечне и сл.), односно на које овај суд пази по службеној дужности. Доследно томе ревизија туженог је одбијена као неоснована (члан 248. у вези са чланом 241. ЗПП).

Предсједник вијећа
Петар Бајић